

УДК 343

Gmirin A.

**A GENERIC OBJECT OF THE CRIME THE ILLEGAL
MANUFACTURE, POSSESSION, SALE OR
TRANSPORTATION WITH INTENT TO SELL
EXCISABLE GOODS**

А.А. Гмирін
здобувач кафедри
кримінального права та процесу
ВНЗ «Національна академія управління»

**РОДОВИЙ ОБ'ЄКТ ЗЛОЧИНУ НЕЗАКОННЕ
ВИГОТОВЛЕННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗБУТ
АБО ТРАНСПОРТУВАННЯ З МЕТОЮ ЗБУТУ
ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ**

Постановка проблеми. Питання, що стосуються з'ясування родового об'єкта злочину, передбаченого ст.204 КК України, має важливе значення для теорії кримінального права та правозастосовної діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій свідчить, що проблемами родового об'єкту злочину, передбаченого ст.204 КК України, займалися відомі вчені: В.Я. Тацій, О.О. Дудоров, М.І. Хавронюк, В.К. Матвійчук, П.П. Андрушко, М.Й. Коржанський, Н.О. Гунторова, Б.М. Леонтьєв, В.О. Навроцький, П.Т. Некіпелов, Г.М. Самілик, С.В. Трофімов, М.М. Мінаєв та ін. Проте, до цього часу ці питання не знайшли свого належного вирішення.

Мета статті полягає в дослідженні родового об'єкта злочину незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів.

Основні результати дослідження. Проблема об'єкта господарських злочинів, до яких відноситься злочин, що нами досліджується, є надто складною в теоретичному плані. Від її вирішення залежить визначення суті злочинів, що стосуються господарської сфери, в тому числі і злочину, передбаченого ст. 204 КК України. У цьому контексті аналіз злочину з точки зору системного підходу, установлення його змісту, структурних і деталізуючих одиниць, виділен-

ня відповідних елементів і ознак складу є першоосновою формування цього конкретного складу злочину (ст.204 КК України), описаного і закріпленого в означеній статті як юридичної конструкції, оскільки елементи й ознаки останніх конструюються і закріплюються в законі як логіко-юридичні моделі не самі по собі, не довільно, а на підставі аналогічних структурних одиниць злочину певного виду як системного утворення (це стосується і нашого пошуку) [1, с.110].

Відповідно до традиційного підходу, що склався у вітчизняній кримінально-правовій науці та в кримінальному праві країн СНД, юридичний аналіз норм, передбачених ст.204 КК України, почнемо з дослідження родового об'єкта посягання, оскільки саме об'єкт визначає криміналізацію суспільно небезпечного діяння. Він же слугує і відправним критерієм кваліфікації злочину [2, с.62-63], оскільки кожний злочин посягає на певний об'єкт, завдає йому істотної шкоди або ставить під загрозу завданням такої шкоди ці суспільні відносини [3, с.52; 4, с.302]. Виходячи з цього, необхідно озвучити, що злочинне діяння неможливе без об'єкта, проти якого воно спрямоване.

Загальновідомим є те, що вчення про об'єкт злочину в науці кримінального права є одним з найбільш важливих і надто складних питань, оскільки, як суспільні відносини, має специфічний структурний склад суб'єктів, зміст і предмет відносин, а також потерпілого від злочину (як змінну структурну частину, тобто таку, що не завжди, не у всіх випадках має місце) [1, с.109-110].

У науці кримінального права є низка різноманітних підходів до розуміння об'єкта злочину. До найбільш поширених історичних концепцій об'єкта злочину В.Г. Гришук відносить наступні: 1) об'єкт злочину – суб'єктивне право (В.Д. Спасович); 2) об'єкт злочину – захищений інтерес (Ф. Ієрінг, Ф. Ліст, Б.С. Нікіфоров); 3) об'єкт злочину – блага та інтереси, що охороняються законом (правові блага) (А.Н. Круглевський, Г.В. Колоколов, Є.Я. Нимировський); 4) об'єкт злочину – безпека і добробут громадян (О.Ф. Кістяківський); 5) об'єкт злочину є: а) правові норми і конкретні блага та інтереси (М.Д. Сергієвський); б) посереднім об'єктом є порушений припис, норма, а безпосереднім об'єктом – суспільне відношення, що є реальним проявом цього припису (І.Я. Фойніцький); в) з формального боку є блага та інтереси, що охороняються цією нормою (Л.С. Білогриць-Котляревський); г) норми права в її реальному бутті (М.С. Таганцев); 6) об'єкт злочину – окремі особи чи групи осіб (П.Д. Калмиков); 7) об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом суспільні відносини (А.А. Піонтковський, Є.А. Фролов) [5, с.159-164]. Вони мають належне обґрунтування.

Сприйнятливим також є узагальнення сучасних концепцій об'єкта злочину в теорії кримінального права професором В.К. Гришуком, яке він подає у такому вигляді: об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом суспільні відносини (В.Я. Тацій, М.Й. Коржанський, М.І. Бажанов, А.В. Савченко, Б.О. Кирись, В.О. Навроцький, Н.О. Гуторова, Ю.Л. Шевцова та ін.); 2) об'єкт злочину – це соціальні блага (цінності), що охороняються кримінальним законом (П.С. Матишевський, Є.В. Фесенко, С.Б. Гавриш); 3) об'єкт злочину – людина незалежно від віку, розумового розвитку, соціального статусу тощо

(Г.П. Новосьолов); 4) об'єкт злочину – окремі особи або багато осіб (П.Я. Козаченко, З.А. Незнамова); 5) об'єкт злочину – охоронювані кримінальним законом соціально значущі цінності, інтереси, блага (А.В. Пашковська, А.В. Наумов); 6) об'єкт злочину – суспільні відносини, які є відповідним порядком, встановленим приписами правових норм, а також соціальні блага (Г.В. Чеботарьова); 7) об'єкт злочину двоякий – соціальна оболонка є завжди першим об'єктом, а всі інші об'єкти перебувають в середині цієї оболонки (В.М. Трубніков); 8) об'єкт злочину – охоронюваний кримінальним законом порядок суспільних відносин (О.М. Костенко, П.П. Андрушко, А.В. Ландіна); 9) об'єкт злочину – особливо цінні суспільні відносини, які охороняються кримінальним законом [5, с.166].

Ми впевнені, на підставі дослідження, що цей підхід набув поширення в кримінально-правовій доктрині, до прихильників якого слід віднести В.К. Грищука [5, с.166], Я.М. Брайніна [6, с.70], В.М. Кудрявцева [7, с.130], А.А. Музику [8, с.25], Л.В. Левицьку, Т.О. Мудрака, О.В. Сіренка, П.В. Цимбала [9, с.18], А.В. Савченка, В.В. Кузнецова і О.Ф. Штанька [10, с.79], В.К. Матвійчука [12, с.21], М.І. Панова [3, с.109-110].

У науці кримінального права існують ще й інші сучасні концепції поняття «об'єкт злочину»: 1) С.Я. Лихова [12, с.79], Ю.М. Жмур [13, с.3], Ю.І. Гревцов [14, с.100-101] підтримують і, в певній мірі, розвивають концепцію об'єкта злочину як правовідносини; 2) В.П. Ємельянов наполягає на тому, що об'єктом злочину є охоронювані кримінальним законом конкретні сфери життєдіяльності людей, які і виступають безпосередніми об'єктами злочинів як реальних явищ дійсності [15, с. 214-215].

В юридичній літературі пропонується й інша періодизація та класифікація розвитку концепцій об'єкта злочину, за якою в історії розвитку вчення про об'єкт злочину виділяють декілька етапів: 1) перший етап (друга половина ХІХ – початок ХХ ст.) характеризується наявністю різних концепцій, до числа яких іноді відносять так звані «теорії суб'єктивного права», норми права і правові блага [16, с.325]; 2) другий етап розробки вчення про об'єкт злочину – період панування в нашій країні марксистсько-ленінського вчення, керуючись яким вітчизняна кримінально-правова наука взяла на озброєння тезу: «Об'єкт злочину – це суспільні відносини, і тільки вони» [16, с.325]; 3) третій етап – це сучасні концепції розвитку об'єкта злочину. Він характеризується тим, що в ньому кримінально-правова теорія вже не декларує про єдність думок, оскільки не тільки в науковій, але й у навчальній літературі все більше проявляється два основних, концептуальних підходи до трактовки поняття об'єкта злочину [16, с.336]. Звертає увагу на себе те, що перший етап має значно більше прихильників та орієнтує на таке вирішення питання про об'єкт злочину, яке мало місце в радянській науці, тобто на переважне визнання об'єктом злочину суспільні відносини [16, с.337]. Проте, в останній час з'явилося також немало прибічників другого підходу, який їх об'єднує критичним сприйняттям об'єкта злочину як суспільних відносин [16, с.337]. П.П. Андрушко робить деякі уточнення до узагальнення концепцій об'єкта В.К. Грищуком, зокрема, він уточнює своє ставлення до об'єкта злочину, а саме, що під таким розуміє соціальні цін-

ності, натомість, порядок відносин (взаємовідносин) між суб'єктами розглядає як вид соціальних зв'язків між суб'єктами, які в свою чергу, є одним із видів соціальних цінностей, що охороняються кримінальним законом [17, с.5]. Крім того, П.П. Андрушко звертає увагу на те, що С.Б. Гавриш відстоює концепцію об'єкта злочину – як правового блага, а не об'єкт злочину – соціальні блага (цінності), що охороняються кримінальним законом [17, с.5-7].

Звертаємо увагу на те, що питання про об'єкт злочину, як проблему загалом, ми не досліджуємо, оскільки предмет дослідження у назві статті сформульований інакше, тому, не вдаючись до деталей аналізу кожної з наведених концепцій об'єкта злочину і виходячи з періодизації, зазначимо, що ми приєднуємося до дослідників, які об'єкт злочину розглядають саме з позиції теорії суспільних відносин. Представниками цієї теорії є, зокрема, В.Я. Тацій, В.К. Гришук, В.К. Матвійчук, А.А. Музика, М.Й. Коржанський, В.О. Навроцький, М.І. Карпенко, М.І. Панов, І.О. Харь, О.І. Габро та ін.

Беручи за основу триступеневу класифікацію об'єктів злочинів, прихильниками якої ми є, визначимо місце норми, що нами досліджується (ст.204 КК України) у системі Особливої частини КК, її значення, що сприятиме надати точну кваліфікацію вказаного злочину. Це може статися, коли ми найбільш точно встановимо як родовий, так і безпосередній об'єкти злочину, передбаченого ст.204 КК України. Така класифікація ґрунтується на співвідношенні філософських категорій: загального, особливого та окремого – і відповідно включає три рівні: загальний, родовий, безпосередній [7, с.81-82; 18, с. 124-125; 19, с.60-62; 20, с.56-57]. Таку тричленну класифікацію об'єктів злочину підтримує переважна більшість науковців в галузі кримінального права. Відповідно до цієї класифікації, з позиції прихильників концепції, об'єкт злочину – суспільні відносини, що поставлені під охорону кримінального закону; слід зазначити, що загальний об'єкт – вся сукупність суспільних відносин, що поставлені під охорону кримінального закону, натомість, родовий об'єкт злочину – група суспільних відносин, тотожних або однорідних за своєю сутністю, а безпосередній – конкретні суспільні відносини, які охороняються кримінально-правовою нормою [21, с.59-60].

З приводу родового об'єкта злочинів, що стосуються господарських злочинів, в системі яких знаходяться і досліджувані суспільні відносини, на які посягають діяння, передбачені ст.204 КК України, є такі судження, що ними є: 1) правовий господарський порядок (правопорядок у сфері господарювання), тобто система соціальних зв'язків, що виникають у зв'язку з виробництвом, розподілом, обміном та споживанням матеріальних і нематеріальних благ, яка відповідає встановленим Конституцією та законодавством України принципам, правилам, умовам та гарантіям здійснення господарської діяльності і використання її результатів, і яка внаслідок цього становить цінність для держави, суспільства в цілому та окремих його членів (індивідів і соціальних груп) (автор М.М. Мінаєв) [22, с.55]; 2) система господарства України, яка складається з фактичної (сукупності наявних сфер, галузей господарської діяльності) і функціональної сторін (принципів, за якими здійснюється господарювання в державі (автор В.О. Навроцький) [21, с.354]; 3) суспільні відно-

сини, що виникають між державою, господарськими суб'єктами та іншими особами з приводу здійснення господарської діяльності, виробництва та придбання товарів, виконання робіт, надання послуг, фінансової діяльності, а також з приводу володіння певним майном чи майновими правами, якщо перебування такого майна чи прав власності особи породжує для неї фінансові, у тому числі податкові обов'язки перед державою (автор Ю.М. Сухов) [24, с.51-52]; 4) суспільні відносини, що утворюють систему господарювання і визначають порядок виробництва, розподілу і використання матеріальних цінностей, благ і природних ресурсів (автор М.Й. Коржанський) [25, с.259-280]; 5) система суспільних відносин, що складаються у сфері економічної діяльності держави, а саме відносин, які виникають у процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ і послуг (автор О.І. Перепелиця) [26, с.5-7]; 6) суспільні відносини у сфері економіки як комплексу: валютно-фінансової системи країни; встановленого порядку зайняття підприємництвом та законних інтересів підприємців; законних прав споживачів (автор Ф.А. Лопушанський, В.П. Філонов, Ю.Л. Титаренко) [27, с.15-22]; 7) нормальна господарська діяльність, яка ототожнюється з підприємством [28, с.162]; 8) суспільні відносини, які складаються з приводу виробництва, розподілу, обліку споживання товарів, робіт, послуг (автори В.М. Киричко, О.І. Перепелиця, В.Я. Тацій) [29, с.154-156]; 9) господарський механізм держави [30, с.131]; 10) фінансово-господарська сфера держави (автор С.В. Познишев) [31, с.232–241]; 11) нормальне функціонування господарських (економічних) відносин (автор А.Я. Естрін) [32, с.47]; 12) нормальна діяльність господарства [33, с.5-7], або інтереси господарства [34, с.200; 35, с.241] чи народне господарство (автор Б.М. Леонтьєв) [36, с.221]; 13) суспільні відносини, пов'язані з здійсненням державою господарської діяльності в сферах тих, що використовуються або можливих для використання економічних ресурсів та засобів (автор П.Т. Некіпелов) [37, с.20; 38, с. 5]; 14) суспільні відносини в сфері господарювання (автор В.М. Киричко) [39, с.8]; 15) правильне функціонування господарства (автор А.Н. Трайнін) [40, с.68–69]; 16) інтереси народного господарства (автор В.В. Сташис) [41, с. 4]; 17) система і побудова суспільних відносин, що виникають та існують у процесі господарювання (автор Т.Л. Сергеева) [42, с.72]; 18) сукупність суспільних відносин, які виникають та існують у сфері економічної діяльності держави (автор Г.Л. Кригер) [43, с.385–386]; 19) встановлений порядок здійснення підприємницької та іншої економічної діяльності з приводу виробництва, розподілу, обліку та споживання матеріальних благ та послуг (автори І.І. Митрофанов, Т.В. Гайкова) [44, с.155]; 20) суспільні відносини, що склалися в процесі господарської економічної діяльності незалежно від форм власності (у тому числі у сфері ринкової економіки) (автор М.М. Панов) [45, с.194]; 21) суспільні відносини в сфері економічної діяльності [46, с.57]. Існують й інші точки зору на родовий об'єкт цих злочинів, але вони в тій чи іншій мірі інтерпретують уже зазначене нами.

Ми не вдаємося до аналізу існуючих точок зору, оскільки відповідний детальний аналіз отримав своє вирішення в захищених докторських і кандидатських дисертаціях та публікаціях. Проте, акцентуємо увагу на тому, що в

з'ясуванні існуючих точок зору на родовий об'єкт господарських злочинів у публікаціях, виданих за радянські часи, переважала точка зору, що таким об'єктом визнавали господарство, систему господарства, господарський механізм держави, правильне функціонування господарства. Натомість серед сучасних вчених пріоритетною є точка зору, що ці злочини посягають на суспільні відносини в означеній сфері. Крім того, існують переконання, що ставлення до назви розділу VII Особливої частини КК України 2001 р. «Злочини у сфері господарської діяльності» не може бути однозначним [47, с.18–20]. Як аргумент на користь такої позиції є дослідження Н.О. Гуторової, яка висуває обґрунтовану пропозицію в плані вдосконалення законодавства виокремлення в особливій частині КК України розділу «Злочини проти державних фінансів» [48, с.83–89]. Переконаливою в цьому сенсі є позиція О.Ю. Вітка, який обґрунтовує, що існуючі точки зору щодо «...визначення родового об'єкта злочинів у сфері господарської (економічної) діяльності (господарських злочинів) не відповідають суті злочинів, які передбачені в розділі VII Особливої частини КК, адже даний розділ передбачає різні склади злочинів, які взяті разом в сукупності, не зовсім посягають на суспільні відносини у сфері господарської діяльності. Іншими словами, цей розділ передбачав, та на даний час передбачає злочини, які прямо не посягають на суспільні відносини у сфері господарської діяльності» [49, с.65]. Слід погодитися з твердженням, що злочини, що знаходяться в досліджуваному розділі, прямо чи опосередковано впливають на суспільні відносини в сфері господарської діяльності, проте визначати суспільні відносини в сфері господарської діяльності — родовим об'єктом усіх злочинів, передбачених розділом VII Особливої частини чинного кодексу, є неправомірним [49, с.65]. Така позиція підтверджується обґрунтуванням О.М. Вінника, що господарська діяльність є суспільно корисною поведінкою суб'єктів господарювання відносно виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг з метою їх реалізації за плату як товару, яка ґрунтується на поєднанні приватних і публічних інтересів і здійснюється професійно та зазнає регулювання з метою соціального спрямування економіки [50, с.10]. Подібне судження висловлює В.А. Січевлюк, вказуючи, що господарська діяльність є діяльністю щодо виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг, яку за плату та професійно ведуть уповноважені на це суб'єкти з метою задоволення відповідної суспільної потреби згідно з встановленими у законодавстві правилами і під публічним контролем [51, с. 43].

Маючи визначення господарської діяльності, як суспільно корисної діяльності, ми можемо стверджувати, що не всі злочини, що передбачені розділом VII Особливої частини КК України посягають на відносини в сфері господарської діяльності (це положення відноситься і до злочину, передбаченого ст.204 КК України). Важливим обґрунтуванням нашої позиції є також приписи ч.1 ст.4 ГК України, що фінансові відносини за участі суб'єктів господарювання, що виникають у процесі формування та контролю виконання бюджетів усіх рівнів не є предметом регулювання цього Кодексу [52]. Виходячи з цього, злочин, передбачений ст. 204 КК України в першу чергу посягає на суспільні відносини у сфері державних публічних фінансів та бюджетну систему

України. Подібної позиції дотримується Л.П. Брич, яка зазначає, що відносини у сфері оподаткування виходять за межі господарських, тому вважати родовим об'єктом ухилення від оподаткування (в нашому випадку стосовно злочину, передбаченого ст.204 КК України від непрямого податку, яким є акцизний збір) систему господарства є не точним, оскільки підхід, за яким самостійним родовим об'єктом визначаються відносини, які існують у фінансовій сфері, є більш обґрунтованими, і для виділення фінансових відносин самостійним родовим об'єктом кримінально-правової охорони є всі підстави [53, с.153-154]. Н.О. Гуторова також вважає, що державні фінанси являють собою самостійний об'єкт кримінально-правової охорони, оскільки мають фундаментальні розбіжності з господарськими відносинами [54, с.12]. В.О. Останін також відмічає, що визначення суспільних відносин у сфері державної податкової діяльності (а в нашому випадку непрямих податків, яким є акцизний збір) не відноситься до системи господарювання, в зв'язку з чим родовим об'єктом ухилення від сплати податків є сукупність суспільних відносин, що виникають у сфері податково-фінансової діяльності держави з формування податкової системи і реалізації через неї податкової політики [55, с.10]. Важливо також акцентувати увагу на тому, що О.О. Дудоров стверджує, що включення норм про відповідальність за злочини проти системи оподаткування (а ми сюди ж відносимо і злочин, передбачений ст. 204 КК України, який відноситься до непрямих податків) до Розділу VII Особливої частини КК України, слід розцінювати як загалом невдалий крок, який не враховує того, що приписи регулятивного законодавства не дозволяють визнавати ці відносини, пов'язані із введенням і сплатою податків та зборів, частиною господарських відносин [47, с.26].

З метою подальшої аргументації нашої позиції звертаємося до термінології «акцизи», «акцизний збір», «фінанси», «фінансова система». Так «акцизи», означають «франц. Accise, (від лат. accsus – відрізаний) – вид непрямих податків у багатьох країнах світу. Як правило, встановлюються на деякі групи високорентабельних та монопольних товарів або продукції...» [56, с.89]. Натомість – «акцизний збір» - це непрямий податок на високорент. та монопольні товари, що існує в Україні. Включається до ціни товару...» [57, с. 89]. Фінанси – це «...(франц. finances – кошти, від старофранц. finen – завершувати виплату, лат. finis – кінець) – узагальнене поняття, що характеризує систему екон. і прав. відносин у процесі формування, розподілу, перерозподілу і використання грошових коштів... Розрізняють державні Ф. (держ. бюджет, загальнодержавні цільові фонди ...)... податки і збори...» [58, с.277-278]. У той же час «фінансова система України», означає «... сутність взаємозв'язаних між собою фінансових інститутів та відповідних фондів грошових коштів, охоплює грошові відносини між державою і господарюючими суб'єктами, державою і населенням, між підприємствами і організаціями та всередині них. Основними елементами Ф.С.У. є: бюджетна система; бюджетні цільові фонди...фінанси підприємств, установ, організацій, система податків, зборів...» [59, с.278-279].

Тому можна стверджувати, що криміналізація діяння, передбаченою ст.204 КК України свідчить про те, що законодавець у першу чергу ставить під

охорону відносини з належного надходження до державного бюджету коштів з підакцизних товарів (непрямих податків), а це означає, що разом узяті злочини, передбачені статтями 200, 209-1, 222, 222-1, 223-1, 232-2, 224, 232-1, 232-2 КК України і злочини, за ст.ст. 199, 201 (і на наше переконання, злочин, передбачений ст.204 КК України), 210, 211, 212, 216 мають свій родовий об'єкт фінансову систему України, в широкому економічному сенсі, яка включає публічні (державні фінанси) та приватні фінанси [49, с.75]. Проте, визначення родового об'єкта злочину, передбаченого цією групою злочинів, які на нього посягають, потребують уточнення, що ми далі зробимо. Слід погодитися з тим, що ці відносини мають характерні окремі ознаки і риси, а тому потребують, самостійної окремої кримінально-правової охорони [49, с.75].

Як ми вже вище зазначали, що родовий об'єкт як група (рід) суспільних відносин, на які посягають перераховані нами злочини, має свою структуру. Враховуючи те, що фінансові відносини - це суспільні відносини між державою в особі її відповідних органів, юридичними, а також фізичними особами, які виникають з приводу формування (надходження), розподілу, перерозподілу та використання грошових коштів, то це дає можливість з'ясувати суб'єктний склад відносин [60, с.7].

Аналіз нормативно-правових актів свідчить, що до суб'єктного складу цих відносин як родового об'єкта злочинів з однієї сторони можуть належати держава, які представляють органи державної влади: КМ України, Міністерство фінансів, Міністерство економічного розвитку та торгівлі, Державна фіскальна служба України, НБУ, Державна казначейська служба України, НК УПФР, Пенсійний фонд України тощо, а з іншої сторони можуть бути юридичні особи (суб'єкти господарювання всіх форм власності), а також фізичні особи як фізичні особи-підприємці, так і фізичні особи, що не мають статусу суб'єкта господарювання.

Предметом цих суспільних відносин виступають умови, що забезпечують формування (надходження), розподіл, перерозподіл та використання грошових коштів, емісію та обіг фінансових ресурсів, формування доданої вартості, виробленої в межах держави, валовий внутрішній продукт, отримання продукту тощо.

Соціальний зв'язок як зміст цих суспільних відносин, являє собою права та обов'язки суб'єктів відносин, їх діяльність щодо обігу Фірсових ресурсів, контролю держави за формуванням (надходженням), розподілом, перерозподілом цих коштів тощо.

В цьому сенсі, на наше переконання, Розділ «Злочини проти фінансової системи» має зайняти місце після злочинів проти власності перед господарськими злочинами, оскільки ці злочини мають істотний вплив на існування держави України, вплив на економічну ситуацію в державі, на стабільність та соціальний захист людей.

Висновки. Підсумовуючи викладене вище можна сформулювати визначення родового об'єкта злочинів проти Фінансової системи України (до яких складовою входить злочин незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів). Таким слід розуміти суспіль-

ні відносини, що забезпечують умови з існування фінансової системи України в їх широкому економічному розумінні

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Панов М.І.* Проблеми складу злочину та його функції у доктрині кримінального права / М.І. Панов // Вісник Асоціації кримінального права України. – 2013. – № 1 (1). – С. 103 – 125.
2. *Гаухман Л.Д.* Кваліфікація преступлений: закон, теорія, практика / Л.Д. Гаухман. – [3-е изд., перераб. и дополн.]. – М. : АО «Центр «Юр Информ», 2005. – 457 с.
3. *Матвейчук В.К., Присяжний В.М.* Забруднення, засмічення та виснаження водних об'єктів: відповідальність, досудове і судове слідство та запобігання: [монографія] / В.К. Матвейчук, В.М. Присяжний. – К. : КНТ, 2007. – 272 с.
4. *Наумов А.В.* Российское уголовное право: [курс лекций]: В 3 т. – Т.1. Общая часть / А.В. Наумов. – 4-е изд., перераб. и доп. – М. : Волтерс Клувер, 2007. – 736 с.
5. *Гришук В.К.* Кримінальне право України: Загальна частина: [навч. посібник для студентів юрид. фак. вищ. навч. закл.] / В.К. Гришук. – К. : Ін Юре, 2006. – 586 с.
6. *Брайнін Я.М.* Основні питання загального вчення про склад злочину / Я.М. Брайнін. – К. : Вид-во Київського університету, 1964. – 189 с.
7. *Кудрявцев В.Н.* Объективная сторона преступления / В.Н. Кудрявцев. – М. : Гос. изд-во юрид. лит. 1960. – 244 с.
8. *Музыка А.А.* Відповідальність за злочини у сфері обігу наркотичних засобів / А.А. Музыка. – К. : Логос, 1998. – 323 с.
9. *Левицька Л.В., Мудрак Т.О., Сіренко О.В., Цимбал П.В.* Кримінальне право України. Загальна частина: [навч. посібник] / Л.В. Левицька, Т.О. Мудрак, О.В. Сіренко, П.В. Цимбал. – Ірпінь : Національна академія ДПС України, 2005. – 206 с.
10. *Савченко А.В., Кузнецов В.В., Штанько О.В.* Сучасне кримінальне право України: [Курс лекцій] / А.В. Савченко, В.В. Кузнецов, О.Ф. Штанько. – К. : Вид-во Паливода А.В., 2005. – 640 с.
11. *Матвейчук В.К.* Уголовно-правовая борьба органов внутренних дел с преступным загрязнением водных объектов: [учебное пособие] / В.К. Матвейчук. – К. : НИ и РИО Украинской академии внутренних дел, 1992. – 79 с.
12. *Лихова С.Я.* Злочини у сфері реалізації громадянських, політичних та соціальних прав і свобод людини і громадянина (Розділ V Особлива частина КК України): [монографія] / С.Я. Лихова. – К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський Університет», 2006. – 573 с.
13. *Жмур Ю.М.* Кримінально–правовий захист недоторканості житла в Україні: автореф. канд. дис....ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 – кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право / Ю.М. Жмур. – Запоріжжя : Класичний приватний ун-т., 2012. – 21 с.
14. *Общая теория государства и права. Академический курс в 2-х томах.* / Под ред. проф. Марченко. – Т. 2: Теория права. – М. : Изд-во «Зерцало», 1998 г. – 532 с.
15. *Емельянов В.П.* Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование / В.П. Емельянов. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2002. – 219 с.
16. *Новоселов Г.П.* Объект преступления / Г.П. Новоселов // Полный курс уголовного права: В 5-и т.; Под ред. докт. юрид. наук, проф. А.И. Коробеева. – Т.1: Преступление и наказание. – СПб. : Юридический центр Пресс, 2008. – С.325–326.

17. *Андрушко П.П.* Злочини проти виборчих прав громадян та їх права брати участь у референдумі: об'єкт і система / П.П. Андрушко // Кримінальне право України. — № 12. — 2006. — С.3—63.

18. *Пионтковский А.А.* Курс советского уголовного права. В 6 т. — Т.2. Часть общая. Преступление / А.А. Пионтковский; [редкол.: Пионтковский А.А., Ромашкин П.С., Чхиквадзе В.М.] — М. : Наука, 1970. — 516 с.

19. *Тацій В.Я.* Об'єкт і предмет злочину в кримінальному праві України: [навчальний посібник] / В.Я. Тацій. — Харків : Українська юридична академія, 1994. — 80 с.

20. *Хохлова І.В., Шем'яков О.П.* Кримінальне право України. Загальна частина: [навчальний посібник для студентів юрид. спец. вищ. закл. освіти] / І.В. Хохлова, О.П. Шем'яков. — Донецьк : Норд—Пресс. — 2005. — 217 с.

21. Кримінальне право України. Загальна частина: Практикум: [навч. посібник] / І.П. Козаченко, О.М. Костенко, В.К. Матвійчук та ін. — К. і КНТ, 2006. — 432 с.

22. *Мінаєв М.М.* Кримінальна відповідальність за незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів (ст. 204 КК України): дисертація...канд. юрид. наук за спец. 12.00.08 — кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Михайло Миколайович Мінаєв. — К. : Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2005. — 235 с.

23. *Навроцький В.О.* Кримінальне право. Особлива частина: [курс лекцій] / В.О. Навроцький. — К. : Знання, 2000. — 771 с.

24. *Сухов Ю.М.* Ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів: проблеми відмежування від суміжних злочинів та кваліфікації за сукупністю: дис ... канд. юрид. наук: за спец. 12.00.08 — кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Ю.М. Сухов. — Київ, 2000. — С. 235.

25. *Коржанський М.Й.* Кримінальне право України: Особлива частина / М.Й. Коржанський. — М. : Генеза, 1998. — 592 с.

26. *Перепелица А.И.* Уголовная ответственность за хозяйственные преступления в сфере предпринимательской деятельности: Комментарий к действующему законодательству / А. И. Перепелица. — Харьков : Рубикон, 1997. — 104 с.

27. Боротьба з господарськими злочинами / В.П. Філонов, Ф.А. Лопушанський, Ю.Л. Титаренко та ін. — Донецьк, 1997. — 160 с.

28. *Стрельцов Е.Л.* К вопросу о родовом объекте хозяйственных преступлений / Е.Л. Стрельцов // Актуальные проблемы государства и права. Сб. науч. трудов. Вып. 1. — Одесса, 1994. — С. 161-169;

29. Кримінальне право України. Особлива частина: [підручник] / За ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація. — К. : Юрінком Інтер. — Х. : Право, 2001. — С. 154 — 156.

30. *Бойко А.М.* Про поняття та систематизацію злочинів у сфері господарської діяльності / А. М. Бойко // Новий Кримінальний кодекс України: Питання застосування і вивчення: Матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків) 25-26 жовтня 2001 р. / Ред. кол. В. В. Сташис (голов. ред.) та ін. — К. —Х. : Юрінком Інтер, 2002. — С. 130-134.

31. *Познышев С.В.* Очерк основных начал науки уголовного права. Особенная часть. / С.В. Познышев. — М., 1923. — 926 с.

32. *Эстрин А.Я.* Уголовное право СССР и РСФСР / А.Я. Эстрин. — М., 1927. — 72 с.

33. *Леонтьев Б.М.* Ответственность за хозяйственные преступления / Б.М. Леонтьев. — М. : Государственное издательство юридической литературы, 1963. — 194 с.

34. Советское уголовное право. Особенная часть / [Н.Д. Дурманов, Г.А. Кригер, Н.Ф. Кузнецова и др.]; под ред. В.Д. Мельшагина, Н.Д. Дурманова, Г.А. Кригера. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1964. — 448 с.

35. Советское уголовное право. Часть особенная / [Н.Д. Дурманов, Г.А. Кригер, Н.Ф. Кузнецова и др.]; под ред. В.Д. Мельшагина, Н.Д. Дурманова, Г.А. Кригера. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1971. — 464 с.

36. Советское уголовное право. Особенная часть / [Г.Н. Борзенков, Н.Д. Дурманов, Ю.А. Красиков, Г.А. Кригер и др.]; под ред. Г.А. Кригера, Б.А. Куринова, Ю.М. Ткачевского. — М. : Изд-во Моск. ун-та, 1982. — 472 с.

37. *Некипелов П.Т.* Понятие и система хозяйственных преступлений по советскому уголовному праву / П.Т. Некипелов. — Ростов-на-Дону: Изд-во Рост. ун-та, 1963. — 160 с.

38. *Некипелов П.Т.* Хозяйственные преступления по советскому уголовному праву: автореф. дис. ... докт. юрид. наук: спец. 12.00.08 — уголовное право и криминология; уголовно-исправительное право / П.Т. Некипелов. — К., 1967. — 47 с.

39. *Киричко В.Н.* Уголовная ответственность за получение незаконного вознаграждения от граждан за выполнение работ, связанных с обслуживанием населения: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. — Х., 1986. — 21 с.

40. *Трайнин А.Н.* Должностные и хозяйственные преступления / А. Трайнин. — М. : Юриздат, 1938. — 136 с.

41. *Сташис В.В.* Хозяйственные преступления по советскому уголовному праву / В.В. Сташис. — Х., 1971. — 60 с.

42. *Сергеева Т.Л.* К вопросу об объекте преступлений против советского социалистического хозяйства / Т.Л. Сергеева // Советское государство и право. — М. : Наука, 1961. — №2. — С. 68—78.

43. Курс советского уголовного права. Часть Особенная. — Т. 5.: Преступления против личности, ее прав. Хозяйственные преступления / [А. А. Пионтковский, П.С. Ромашкин, Г.А. Кригер]. — М. : Изд-во наука, 1971. - 572 с.

44. *Митрофанов І.І.* Загальна характеристики та види злочинів у сфері господарської діяльності / І.І. Митрофанов, Т.В. Гайкова // Вісник КДПУ імені Михайла Остроградського. — Вип. 4/ 2009 (57). — Частина 2. — С. 154—157.

45. *Панов М.М.* Кримінальна відповідальність за незаконні дії з документами на переказ, платіжними картками та іншими засобами доступу до банківських рахунків: [монографія]. / М.М. Панов. — Х. : Право, 2009. — 184 с.

46. *Кучеров И.И.* Налоговые преступления: [учебное пособие] / И.И. Кучеров. — М. : Учебно-консультативный центр «Юр Информ», 1997. — 224 с.

47. *Дудоров О.О.* Злочини у сфері господарської діяльності: кримінально-правова характеристика: [монографія] / О.О. Дудоров. — К. : Юридична практика, 2003. — 924 с.

48. *Гуторова Н.О.* Кримінально-правова охорона державних фінансів України: [монографія] / Н.О. Гуторова. — Харків : Вид-во Нац. ун-ту внутр. справ, 2001. — 384 с.

49. *Вітко О.Ю.* Об'єкт і предмет злочинів у сфері емісії, розміщення або видачі цінних паперів та їх обігу: дис ... канд. юрид. наук за спец. 12.00.08 — кримінальне право та криминологія; кримінально-виконавче право / О.Ю. Вітко. — Київ : ВНЗ «Національна академія управління», 2015. — 245 с.

50. *Вінник О.М.* Господарське право: [навчальний посібник]. – 2-ге вид., змін, та доп./ О.М. Вінник. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2009. – 766 с.

51. *Січевлюк В.А.* Господарське право України: [навчальний посібник] / В.А. Січевлюк. – Київ : УІРФР, 2010. – 474 с.

52. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. – <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

53. *Брич Л.П., Навроцький В.О.* Кримінально-правова кваліфікація ухилення від оподаткування в Україні / Л.П. Брич, В.О. Навроцький. – К. : Атіка, 2000. – 288 с.

54. *Гуторова Н.О.* Проблеми кримінально-правової охорони державних фінансів України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. / Н.О. Гуторова. – Х. : Б. в., 2002. – 38 с.

55. *Останін В.О.* Кваліфікація ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів: автореф. дис...ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / В. О. Останін. – К. : Національна академія внутрішніх справ 2004. – 20 с.

56. *Воротіна Н.В.* Акцизи / Н.В. Воротіна // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К. : «Укр. Енциклопедія», 1998. – Т.1. – А–Г. – С. 89.

57. *Воротіна Н.В.* Акцизний збір / Н.В. Воротіна // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К. : «Укр. Енциклопедія», 1998. – Т.1. – А–Г. – С. 89.

58. *Нагребельний В.П., Чернадчук В.Д.* Фінанси / В.П. Нагребельний, В.Д. Чернадчук // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. Енциклопедія», 1998. – Т.6. – Т-Я. – 2004. С. 277–278.

59. *Дробозіна Л.О.* Фінанси, грошовий обіг, кредит / Л.О. Дробозіна // Юридична енциклопедія: В 6 т. / Редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К. : «Укр. Енциклопедія», 1998. – С. 278–279.

60. Фінанси (теоретичні основи): [підручник] / В.М. Грідчина, В.Б. Захожий, Л.Л. Осіпчук та ін.: під керівництвом і за наук. ред. М.В. Грідчиної, В.Б. Захожого. – 2-ге вид., випр. та допов. – К. : МАУП, 2004. – 312 с.

Гмирін А.А. Родовий об'єкт злочину незаконне виготовлення, зберігання, збут або транспортування з метою збуту підакцизних товарів

У статті проведено дослідження родового об'єкта злочину, передбаченого ст.204 КК України. Автором проаналізовані існуючі точки зору на родовий об'єкт цих злочинів. Зроблений висновок щодо домінуючих поглядів на ці суспільні відносини, запропоноване визначення родового об'єкта цих злочинів.

Ключові слова: *родовий об'єкт злочину, суспільні відносини, фінанси, акцизи, акцизний збір, фінансова система.*

Гмырин А.А. Родовой объект преступления незаконное изготовление, хранение, сбыт или транспортировка с целью сбыта подакцизных товаров

В статье проведено исследование родового объекта преступления, предусмотренного ст.204 УК Украины. Автором проанализированы существующие точки зрения на родовой объект этих преступлений. Сделан вывод о доминирующих взглядах

на эти общественные отношения, предложено определение родового объекта этих преступлений.

Ключевые слова: родовой объект преступления, общественные отношения, финансы, акцизы, акцизный сбор, финансовая система.

Gmirin A.A. Generic object of the crime the illegal manufacture, possession, sale or transportation with intent to sell excisable goods

The paper studied the generic object crime under Art. 204 of the Criminal Code of Ukraine. The author analyzes the existing points of view on a generic object of the crime. It is concluded that the dominant views on these social relations, suggested definition of a generic object of the crime.

Keywords: generic object of the crime, public relations, finance, excise tax, excise duty, the financial system.

Стаття надійшла до редакції 15.09.2015.